

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

22. února 2022 *

„Řízení o předběžné otázce – Právní stát – Nezávislost soudnictví – Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie – Přednost unijního práva – Absence oprávnění vnitrostátního soudu posuzovat, zda je s unijním právem v souladu vnitrostátní právní úprava, o níž ústavní soud dotyčného členského státu rozhodl, že je v souladu s Ústavou – Kárné řízení“

Ve věci C-430/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Curtea de Apel Craiova (odvolací soud, Craiova, Rumunsko) ze dne 7. července 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 14. července 2021, v řízení zahájeném

RS,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, L. Bay Larsen (zpravodaj), místopředseda, A. Arabadžev, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin, I. Ziemele a J. Passer, předsedové senátů, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi, N. Wahl, D. Gratsias a M. L. Arastey Sahún, soudci,

generální advokát: A. M. Collins,

vedoucí soudní kanceláře: C. Di Bella, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 23. listopadu 2021,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za rumunskou vládu E. Gane, L. Lițu a L.-E. Bațagoi, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s M. Manolache,
- za belgickou vládu L. Van den Broeck, M. Jacobs a C. Pochet, jako zmocněnkyněmi,
- za nizozemskou vládu M. K. Bulterman a J. Langerem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi P. J. O. Van Nuffelem, I. Rogalskim a K. Herrmann, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 20. ledna 2022,

* Jednací jazyk: rumunština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 2 a čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, jakož i článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci stížnosti, kterou RS napadl délku trestního stíhání zahájeného na základě trestního oznámení podaného jeho manželkou.

Právní rámec

Rumunská Ústava

- 3 Článek 148 odst. 2 a 4 Constituția României (rumunská Ústava) stanoví:

„(2) V souladu s ustanoveními aktu o přistoupení mají ustanovení zakládajících smluv Evropské unie a další závazné právní předpisy Společenství po přistoupení přednost před ustanoveními vnitrostátního práva, která jsou s nimi v rozporu.

[...]

(4) Parlament, prezident Rumunska, vláda a soudní orgán zaručují dodržování závazků vyplývajících z aktu o přistoupení a z ustanovení odstavce 2.“

Trestní řád

- 4 Článek 488¹ codul de procedură penală (trestní řád) stanoví, že stížnost směřující k urychlení trestního řízení může být podána nejméně rok po zahájení trestního stíhání ve věcech, které se nacházejí ve stadiu takového stíhání.
- 5 Soud příslušný k rozhodování ve věcech týkajících se práv a svobod nebo příslušný soud musí na základě článku 488⁶ trestního řádu posoudit přiměřenost délky trestního stíhání s přihlédnutím k řadě skutečností uvedených v tomto ustanovení.
- 6 Článek 488⁷ odst. 1 trestního řádu stanoví, že považuje-li soud příslušný k rozhodování ve věcech týkajících se práv a svobod stížnost za důvodnou, stanoví lhůtu, ve které musí státní zástupce, jemuž byla věc předložena, rozhodnout.

Zákon č. 303/2004

- 7 Článek 99 písm. ș) Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (zákon č. 303/2004 o postavení soudců a státních zástupců) ze dne 28. června 2004 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 826 ze dne 13. září 2005), ve znění použitelném na věc v původním řízení (dále jen „zákon č. 303/2004“), mimo jiné stanoví, že nerespektování rozsudků Curtea Constituțională (Ústavní soud, Rumunsko) je kárným proviněním.

Věc v původním řízení a předběžné otázky

- 8 Proti RS bylo vedeno trestní řízení, které vyústilo v jeho odsouzení.
- 9 Dne 1. dubna 2020 podala manželka RS trestní oznámení, v němž mimo jiné uvedla, že v rámci tohoto trestního řízení se státní zástupce a dva soudci dopustili trestných činů nespravedlivého stíhání a zneužití funkce.
- 10 Vzhledem k tomu, že se toto oznámení týká mimo jiné soudců a státního zástupce, spadá jeho přezkum do pravomoci Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție (útvary pro vyšetřování trestných činů spáchaných v rámci soudního systému, dále jen „SIIJ“), zřízeného v rámci Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (státní zastupitelství při Nejvyšším kasačním a soudním dvoře, Rumunsko). Usnesením ze dne 14. dubna 2020 zahájil státní zástupce SIIJ trestní stíhání proti soudcům a státnímu zástupci, na něž se vztahuje uvedené oznámení, pro trestné činy nespravedlivého stíhání a zneužití funkce.
- 11 RS podal dne 10. června 2021 k předkládajícímu soudu stížnost podle článku 488¹ a následujících trestního řádu, v níž napadal nepřiměřenou délku trestního stíhání zahájeného v návaznosti na uvedené trestní oznámení a navrhl, aby uvedený soud určil lhůtu, v níž musí rozhodnout státní zástupce, jenž se tímto oznámením zabývá.
- 12 Předkládající soud má za to, že pro účely rozhodnutí o této stížnosti musí zkoumat vnitrostátní právní předpisy, kterými byl zřízen SIIJ.
- 13 Uvedený soud přitom poukazuje na to, že Soudní dvůr již o otázkách týkajících se těchto vnitrostátních právních předpisů rozhodl v rozsudku ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor Din România“ a další (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393).
- 14 Předkládající soud zdůrazňuje, že z uvedeného rozsudku mimo jiné vyplývá, že unijní právo, konkrétně článek 2 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví vytvoření specializovaného útvaru státního zastupitelství, který má výlučnou pravomoc k vyšetřování trestných činů spáchaných soudci a státními zástupci, aniž je zřízení takového útvaru odůvodněno objektivními a ověřitelnými požadavky vycházejícími z řádného výkonu spravedlnosti a doprovázeno zvláštními zárukami. Tyto záruky musí jednak vyloučit jakékoli riziko, že tento útvary bude používán jako nástroj politické kontroly činnosti těchto soudců a státních zástupců, který může narušit jejich nezávislost, a jednak zajistit, aby při výkonu této pravomoci vůči těmto soudcům a státním zástupcům mohly být plně dodrženy požadavky vyplývající z článků 47 a 48 Listiny.
- 15 Předkládající soud kromě toho uvádí, že v bodě 7 výroku uvedeného rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že zásada přednosti unijního práva musí být vykládána v tom smyslu, že brání ústavněprávní úpravě členského státu, která je vykládána ústavním soudem tohoto státu tak, že soud nižšího stupně není oprávněn nepoužít z vlastní pravomoci vnitrostátní ustanovení spadající do působnosti rozhodnutí Komise 2006/928/ES ze dne 13. prosince 2006, kterým se zřizuje mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Rumunska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci (Úř. věst. 2006, L 354, s. 56), o němž má s ohledem na rozsudek Soudního dvora za to, že je v rozporu s tímto rozhodnutím nebo s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU.

- 16 Předkládající soud obecněji odkazuje na ustálenou judikaturu Soudního dvora, podle níž má každý vnitrostátní soud povinnost nepoužít ve sporu, který mu byl předložen, jakékoli vnitrostátní ustanovení, které je v rozporu s ustanovením unijního práva, jež má přímý účinek, jakož i na závaznou povahu rozsudků vydaných Soudním dvorem v rámci řízení o předběžné otázce.
- 17 V tomto ohledu předkládající soud upřesňuje, že čl. 148 odst. 2 a 4 rumunské Ústavy stanoví přednost unijních právních norem.
- 18 Uvedený soud nicméně poukazuje na to, že Curtea Constituțională (Ústavní soud) rozsudkem č. 390/2021 ze dne 8. června 2021 zamítl jako neopodstatněnou námitku protiústavnosti vznesenou vůči několika ustanovením právních předpisů upravujících SIIJ.
- 19 Curtea Constituțională (Ústavní soud) v daném rozsudku mimo jiné nejprve uvedl, že jelikož přednost přiznaná unijnímu právu je v rumunském právním řádu omezena požadavkem respektování národní ústavní identity, přísluší mu zajistit nadřazenost rumunské Ústavy na rumunském území. Domnívá se proto, že i když je obecný soud oprávněn posuzovat soulad ustanovení vnitrostátních právních předpisů s unijním právem, není oprávněn posuzovat, zda je s unijním právem v souladu vnitrostátní ustanovení, o kterém Curtea Constituțională (Ústavní soud) rozhodl, že je v souladu s článkem 148 rumunské Ústavy.
- 20 Kromě toho podle Curtea Constituțională (Ústavní soud) nemá bod 7 výroku rozsudku ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393), oporu v rumunské Ústavě. Článek 148 rumunské Ústavy sice zakotvuje přednost unijního práva před ustanoveními vnitrostátních právních předpisů, které jsou s ním v rozporu, avšak zprávy vypracované na základě rozhodnutí 2006/928 nepředstavují z hlediska svého obsahu a účinků pravidla unijního práva, která by měl vnitrostátní soud přednostně použít a přitom upustit od použití vnitrostátního pravidla, které by s nimi bylo v rozporu.
- 21 A konečně Curtea Constituțională (Ústavní soud) v témže rozsudku č. 390/2021 ze dne 8. června 2021 upřesnil, že pokud by určité soudy z vlastní pravomoci upustily od použití vnitrostátních ustanovení, která považují za odporující unijnímu právu, zatímco jiné soudy by tato ustanovení použily, neboť by je považovaly za slučitelná s tímto právem, byla by vážně narušena právní jistota, což by vedlo k porušení zásady právního státu.
- 22 V této souvislosti považuje předkládající soud za nutné určit, zda je při rozhodování, zda je oprávněn posuzovat soulad právních předpisů, kterými byl zřízen SIIJ, s unijním právem, povinen vyhovět judikatuře Curtea Constituțională (Ústavní soud), jak stanoví rumunské právo, nebo judikatuře Soudního dvora.
- 23 Kromě toho předkládající soud uvádí, že v případě, že by se při posuzování slučitelnosti této právní úpravy s unijním právem rozhodl řídit judikaturou Soudního dvora, vystaví se dotyční soudci podle rumunského práva nebezpečí kárného řízení a případného pozastavení výkonu funkce, jelikož nerespektování rozhodnutí Curtea Constituțională (Ústavní soud) je podle rumunského práva kárným proviněním. Předkládající soud vyjadřuje pochybnosti o tom, zda je s unijním právem, a konkrétně se zásadou nezávislosti soudců slučitelná vnitrostátní právní úprava umožňující uložit kárné sankce soudci, který na základě zásady přednosti unijního práva zkoumal soulad vnitrostátního ustanovení s unijním právem v rozporu s rozhodnutím ústavního soudu dotyčného členského státu.

- 24 Předkládající soud dále uvádí, že z informací, které se objevily v tisku, a z údajů dostupných Curtea de Apel Pitești (odvolací soud v Pitești, Rumunsko) vyplývá, že již bylo zahájeno kárné řízení proti soudci, který měl v rámci řízení srovnatelného s řízením dotčeným v původním řízení za to, že rumunské právní předpisy, kterými byl zřízen SIIJ, jsou v rozporu s unijním právem. Podle předkládajícího soudu lze přitom mít pochybnosti o slučitelnosti takového kárného řízení s unijním právem.
- 25 Za těchto okolností se Curtea de Apel Craiova (odvolací soud, Craiova, Rumunsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Brání zásada nezávislosti soudců, zakotvená v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU ve spojení s článkem 2 SEU a článkem 47 [Listiny], [takovému] vnitrostátnímu ustanovení[, jako je] čl. 148 odst. 2 rumunské Ústavy, jak je vykládána Curtea Constituțională (Ústavní soud [...]) v jeho rozsudku č. 390/2021 [ze dne 8. června 2021], podle kterého nejsou vnitrostátní soudy oprávněny posuzovat, zda je s unijním právem v souladu vnitrostátní ustanovení, o němž bylo rozsudkem Curtea Constituțională (Ústavní soud) rozhodnuto, že je v souladu s Ústavou?
- 2) Brání zásada nezávislosti soudců, zakotvená v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU ve spojení s článkem 2 SEU a článkem 47 [Listiny], takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je čl. 99 písm. š) [zákona č. 303/2004], který umožňuje zahájit kárné řízení a uložit kárnou sankci soudci za to, že nerespektoval rozsudek Curtea Constituțională (Ústavní soud), když má tento soud [konstatovat přednost] unijního práva před odůvodněním rozsudku Curtea Constituțională (Ústavní soud), tedy vnitrostátnímu ustanovení, které soudce zbavuje možnosti použít rozsudek Soudního dvora [...], jež považuje za přednostní?
- 3) Brání zásada nezávislosti soudců, zakotvená v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU ve spojení s článkem 2 SEU a článkem 47 [Listiny], takové vnitrostátní soudní praxi, která soudci pod hrozbou vzniku kárné odpovědnosti zakazuje použít judikaturu Soudního dvora [...] v trestním řízení týkajícím se stížnosti ohledně přiměřené délky trestního řízení, která je upravena v článku 488¹ [trestního řádu]?“

K řízení před Soudním dvorem

- 26 Předkládající soud požádal Soudní dvůr, aby tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce nebo podpůrně ve zrychleném řízení podle článku 23a statutu Soudního dvora Evropské unie.
- 27 Na podporu této žádosti předkládající soud uvedl, že věc, která je základem projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, se týká vážného zásahu do nezávislosti rumunských soudů a že nejistota související s vnitrostátními právními předpisy dotčenými v původním řízení může mít dopad na fungování systému soudní spolupráce tvořeného mechanismem řízení o předběžné otázce upraveným v článku 267 SFEU.
- 28 Pokud jde zaprvé o žádost o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení, první senát Soudního dvora dne 30. července 2021 na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodl, že této žádosti nevyhoví.

- 29 Pokud jde zadruhé o žádost o projednání věci ve zrychleném řízení, je třeba připomenout, že podle čl. 105 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora může předseda Soudního dvora, k žádosti předkládajícího soudu nebo výjimečně i bez návrhu, po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnout o projednání předběžné otázky ve zrychleném řízení, pokud povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu.
- 30 Dne 12. srpna 2021 rozhodl předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta vyhovět žádosti o projednání této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve zrychleném řízení.
- 31 Pokud totiž věc vyvolává vážnou nejistotu, která se dotýká základních otázek vnitrostátního ústavního práva a unijního práva, může být s ohledem na zvláštní okolnosti takové věci nezbytné, aby byla projednána bez zbytečného odkladu v souladu s čl. 105 odst. 1 jednacího řádu (usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 19. října 2018, Wightman a další, C-621/18, nezveřejněné, EU:C:2018:851, bod 10 a citovaná judikatura).
- 32 Přitom vzhledem k zásadnímu významu, jež pro Rumunsko a unijní právní řád mají otázky týkající se vztahů mezi rumunskými obecnými soudy a rumunským ústavním soudem a otázky týkající se zásady nezávislosti soudců a přednosti unijního práva, jež nastoluje projednávaná věc, může odpověď Soudního dvora podaná bez zbytečného odkladu rozptýlit vážnou nejistotu, které čelí předkládající soud, což odůvodňuje projednání této věci za podmínek vymezených v čl. 105 odst. 1 jednacího řádu.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 33 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 SEU a článkem 47 Listiny vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která znamená, že obecné soudy členského státu nejsou oprávněny posuzovat, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, o níž ústavní soud tohoto členského státu rozhodl, že je v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením, které ukládá povinnost dodržovat zásadu přednosti unijního práva.
- 34 Úvodem je třeba v rozsahu, v němž se první otázka týká výkladu článku 47 Listiny, zdůraznit, že uznání práva na účinnou právní ochranu v daném případě předpokládá, že se osoba, která je uplatňuje, dovolává práv nebo svobod zaručených unijním právem [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. října 2020, État luxembourgeois (Právo na prostředek nápravy proti žádosti o informace v daňové oblasti), C-245/19 a C-246/19, EU:C:2020:795, bod 55, a ze dne 20. dubna 2021, Repubblica, C-896/19, EU:C:2021:311, bod 41] nebo že je proti této osobě vedeno stíhání, které představuje uplatňování unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 204).
- 35 Z předkládacího rozhodnutí přitom nevyplývá, že by se RS dovolával práva, jež mu podle jeho názoru přísluší na základě ustanovení unijního práva, ani že by vůči němu bylo vedeno stíhání, které představuje uplatňování unijního práva.
- 36 Za těchto podmínek se článek 47 Listiny jako takový na věc v původním řízení nepoužije.

- 37 Avšak vzhledem k tomu, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ukládá všem členským státům povinnost stanovit prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany, ve smyslu zejména článku 47 Listiny, v oblastech pokrytých unijním právem, musí být posledně uvedené ustanovení náležitě zohledněno pro účely výkladu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU (rozsudek ze dne 20. dubna 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, bod 45 a citovaná judikatura).
- 38 Pokud jde o vztahy mezi obecnými soudy a ústavním soudem členského státu, které jsou předmětem první otázky, je třeba připomenout, že i když organizace soudnictví v členských státech, včetně zřízení, složení a fungování ústavního soudu, spadá do pravomoci těchto států, nemění to nic na tom, že členské státy musí při výkonu této pravomoci dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva, a zejména z článků 2 a 19 SEU [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. června 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost Nejvyššího soudu), C-619/18, EU:C:2019:531, bod 52, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 216].
- 39 Pokud jde o povinnosti vyplývající z článku 19 SEU, je třeba zdůraznit, že toto ustanovení, které vyjadřuje hodnotu právního státu zakotvenou v článku 2 SEU, pověřuje vnitrostátní soudy a Soudní dvůr úkolem zaručit plné uplatňování unijního práva ve všech členských státech a soudní ochranu práv, která pro jednotlivce z unijního práva vyplývají [rozsudky ze dne 24. června 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost Nejvyššího soudu), C-619/18, EU:C:2019:531, bod 47, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 217].
- 40 Aby byla tato ochrana zaručena, musí v souladu s ustálenou judikaturou každý členský stát na základě čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU zajistit, aby orgány, které jsou jakožto „soudy“ ve smyslu vymezeném unijním právem povolány rozhodovat o otázkách týkajících se uplatňování nebo výkladu unijního práva, a které tak jsou součástí systému procesních prostředků v oblastech pokrytých unijním právem, splňovaly požadavky na účinnou právní ochranu, zejména pak požadavek nezávislosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, body 220 a 221 a citovaná judikatura).
- 41 Požadavek nezávislosti soudů, který vyplývá z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, má dva aspekty. První, vnější aspekt předpokládá, že dotyčný orgán vykonává funkce zcela samostatně, není hierarchicky na nikoho vázán ani nikomu podřízen a od nikoho nepřijímá příkazy či pokyny jakéhokoli původu, čímž je chráněn před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly narušit nezávislost rozhodování jeho členů a ovlivnit jejich rozhodnutí. Druhý, vnitřní aspekt souvisí s pojmem „neustrannost“ a týká se rovného odstupu ve vztahu ke stranám sporu a jejich příslušným zájmům s ohledem na předmět sporu. Tento aspekt vyžaduje objektivitu a neexistenci jakéhokoli zájmu na vyřešení sporu mimo striktní použití právního předpisu [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. června 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost Nejvyššího soudu), C-619/18, EU:C:2019:531, body 72 a 73, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 224].
- 42 V souladu se zásadou dělby moci, která charakterizuje fungování právního státu, musí být zejména zaručena nezávislost soudů na zákonodárné a výkonné moci [rozsudky ze dne 19. listopadu 2019, A. K. a další (Nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 124, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 228].

- 43 Ve shodě s tím, co bylo připomenuto v bodě 38 tohoto rozsudku, pokud jde o organizaci soudnictví, přitom článek 2 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ani žádné jiné ustanovení unijního práva neukládají členským státům povinnost zvolit si určitý ústavní model upravující vztahy a vzájemné vazby mezi jednotlivými složkami státní moci, zejména pokud jde o definici a vymezení jejich pravomocí. Na základě čl. 4 odst. 2 SEU totiž Unie ctí národní identitu členských států, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech. Členské státy jsou však při volbě svých ústavních modelů povinny vyhovět zejména požadavku nezávislosti soudů, který vyplývá z těchto ustanovení unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2021, *Euro Box Promotion a další*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 229 a citovaná judikatura).
- 44 Za těchto podmínek článek 2 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, jakož i rozhodnutí 2006/928 nebrání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, podle které jsou rozhodnutí ústavního soudu závazná pro obecné soudy, za předpokladu, že vnitrostátní právo zaručuje nezávislost uvedeného ústavního soudu zejména na zákonodárné a výkonné moci, jak je vyžadována těmito ustanoveními. Jestliže však vnitrostátní právo tuto nezávislost nezaručuje, brání tato ustanovení unijního práva takové vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, neboť takový ústavní soud není s to zajistit účinnou soudní ochranu vyžadovanou článkem 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2021, *Euro Box Promotion a další*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 230).
- 45 Z výše uvedeného vyplývá, že s výhradou vyjádřenou v předchozím bodě nebrání čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která stanoví, že obecné soudy členského státu jsou na základě vnitrostátního ústavního práva vázány rozhodnutím ústavního soudu tohoto členského státu, který konstatoval, že určité vnitrostátní ustanovení je v souladu s ústavou uvedeného členského státu.
- 46 To však nemůže platit, pokud použití takové právní úpravy nebo praxe znamená vyloučení jakékoli pravomoci těchto obecných soudů posuzovat, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, o které ústavní soud tohoto členského státu rozhodl, že je v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením, které stanoví přednost unijního práva.
- 47 Soudní dvůr totiž ve své ustálené judikatuře týkající se Smlouvy o EHS judikoval, že Smlouvy Společenství zavedly – na rozdíl od běžných mezinárodních smluv – nový vlastní právní řád, který je začleněn do právního systému členských států při vstupu Smluv v platnost a je závazný pro jejich soudy. Členské státy omezily v oblastech vymezených Smlouvami svá svrchovaná práva ve prospěch tohoto nového právního řádu, jenž je nadán vlastními orgány a jehož subjekty jsou nejen členské státy, ale také jejich státní příslušníci (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. února 1963, *van Gend & Loos*, 26/62, EU:C:1963:1, s. 23; ze dne 15. července 1964, *Costa*, 6/64, EU:C:1964:66, s. 1158 a 1159, a ze dne 21. prosince 2021, *Euro Box Promotion a další*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 245).
- 48 V rozsudku ze dne 15. července 1964, *Costa* (6/64, EU:C:1964:66, s. 1158 až 1160), Soudní dvůr konstatoval, že skutečnost, že Smlouva o EHS zavedla vlastní právní řád, který členské státy přijaly na základě vzájemnosti, má za následek, že tyto členské státy nemohou vůči tomuto právnímu řádu uplatnit pozdější jednostranné opatření a nemohou vůči právu vzešlému ze Smlouvy o EHS uplatňovat pravidla vnitrostátního práva jakéhokoli druhu, neboť jinak by tomuto právu byla upřena povaha práva Společenství a byl by zpochybněn právní základ samotného Společenství. Soudní dvůr dále zdůraznil, že se výkonná síla práva Společenství nemůže v jednotlivých členských státech lišit v závislosti na pozdějších vnitrostátních právních

předpisech, protože jinak by bylo ohroženo dosažení cílů Smlouvy o EHS a docházelo by k diskriminaci na základě státní příslušnosti, kterou tato Smlouva zakazuje (rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 246).

- 49 Tyto hlavní znaky unijního právního řádu a význam jeho dodržování byly ostatně potvrzeny bezvýhradnou ratifikací smluv, kterými se mění Smlouva o EHS, zejména Lisabonské smlouvy. Při přijímání této smlouvy totiž konference zástupců vlád členských států považovala ve svém prohlášení č. 17 o přednosti práva, připojeném k závěrečnému aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu (Úř. věst. 2012, C 326, s. 346), za nutné výslovně připomenout, že „v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora mají Smlouvy a právo přijímané Unií na základě Smluv přednost před právem členských států, za podmínek stanovených [touto] judikaturou“ (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 248).
- 50 Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost Soudní dvůr opakovaně potvrdil svou předchozí judikaturu týkající se zásady přednosti unijního práva, která ukládá všem orgánům členských států povinnost zajišťovat plný účinek jednotlivých unijních norem, přičemž právo členských států nemůže narušovat účinek přiznaný těmto jednotlivým normám na území uvedených států (rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 250 a citovaná judikatura).
- 51 Z této judikatury vyplývá, že na základě zásady přednosti unijního práva nemůže mít skutečnost, že se členský stát dovolává ustanovení vnitrostátního práva, i kdyby byla ústavní povahy, vliv na jednotu a účinnost unijního práva. Podle ustálené judikatury jsou totiž účinky spojené se zásadou přednosti unijního práva závazné pro všechny orgány členského státu a bránit tomu zejména nemohou vnitrostátní ustanovení, ani ta ústavní povahy (rozsudky ze dne 17. prosince 1970, Internationale Handelsgesellschaft, 11/70, EU:C:1970:114, bod 3, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 251).
- 52 Vzhledem k tomu, že Soudnímu dvoru náleží výlučná pravomoc k podání konečného výkladu unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. září 2021, Moldavská republika, C-741/19, EU:C:2021:655, bod 45), přísluší mu při výkonu této pravomoci upřesnit dosah zásady přednosti unijního práva ve vztahu k relevantním ustanovením tohoto práva, takže tento dosah nemůže záviset na výkladu ustanovení vnitrostátního práva ani na výkladu ustanovení unijního práva provedeném vnitrostátním soudem, který neodpovídá výkladu Soudního dvora (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 254).
- 53 V tomto ohledu je třeba zejména připomenout, že zásada přednosti unijního práva ukládá vnitrostátnímu soudu, jenž má v rámci svých pravomocí uplatnit ustanovení unijního práva, aby v případě, že nemůže vyložit vnitrostátní právní úpravu v souladu s požadavky unijního práva, zajistil plný účinek těchto ustanovení ve sporu, jenž mu byl předložen, tak, že na základě vlastní pravomoci podle potřeby upustí od použití jakékoli vnitrostátní právní úpravy nebo praxe, i když je pozdějšího data, která je v rozporu s ustanovením unijního práva majícím přímý účinek, aniž musí nejprve žádat o její předchozí odstranění legislativní cestou nebo jakýmkoliv jiným ústavním postupem či na toto odstranění čekat (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne

9. března 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, bod 24; ze dne 24. června 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, body 61 a 62, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 252).

- 54 Jak bylo připomenuto v bodě 39 tohoto rozsudku, musí být dodržení této povinnosti uplatnit v plném rozsahu všechna ustanovení unijního práva mající přímý účinek považováno za nezbytné k zajištění plného uplatnění unijního práva ve všech členských státech, jak je vyžadováno článkem 19 odst. 1 SEU.
- 55 Dodržování uvedené povinnosti je rovněž nezbytné k zajištění dodržování rovnosti členských států před Smlouvami, která vylučuje možnost uplatnit vůči unijnímu právnímu řádu jakékoliv jednostranné opatření (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 249) a je vyjádřením zásady loajální spolupráce zakotvené v čl. 4 odst. 3 SEU, která vyžaduje, aby bylo upuštěno od použití jakéhokoli ustanovení vnitrostátního práva, jež by bylo případně v rozporu s unijním právem, bez ohledu na to, zda bylo přijato před pravidlem unijního práva majícím přímý účinek, nebo po něm (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. září 2010, Winner Wetten, C-409/06, EU:C:2010:503, bod 55, a ze dne 21. ledna 2021, Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, bod 31).
- 56 V projednávané věci má předkládající soud za to, že aby mohl rozhodnout ve věci v původním řízení, musí posoudit slučitelnost vnitrostátní právní úpravy, kterou byl zřízen SIII, s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU a se zvláštními referenčními cíli v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci uvedenými v příloze rozhodnutí 2006/928.
- 57 Za těchto podmínek je třeba zaprvé připomenout, že Soudní dvůr již měl příležitost rozhodnout, že taková vnitrostátní právní úprava spadá do působnosti rozhodnutí 2006/928, a musí tudíž splňovat požadavky vyplývající z unijního práva, konkrétně z článku 2 a čl. 19 odst. 1 SEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, body 183 a 184).
- 58 Zadruhé jak čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, tak cíle uvedené v bodě 56 tohoto rozsudku jsou formulovány jasně a přesně a nejsou vázány na žádnou podmínku, takže mají přímý účinek (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, body 249 a 250, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 253).
- 59 Z toho plyne, že pokud rumunské obecné soudy nemohou provést výklad vnitrostátních ustanovení, který bude v souladu s uvedeným ustanovením nebo s uvedenými cíli, musí z vlastní pravomoci od použití těchto vnitrostátních ustanovení upustit.
- 60 V této souvislosti je zajisté třeba uvést, že podle relevantního vnitrostátního právního rámce, jak jej popisuje předkládající soud, mají tyto obecné soudy v zásadě pravomoc posuzovat slučitelnost rumunských legislativních ustanovení s těmito normami unijního práva, aniž se za tímto účelem musí obracet na vnitrostátní ústavní soud.

- 61 Z předkládacího rozhodnutí nicméně vyplývá, že tyto obecné soudy jsou této pravomoci zbaveny, pokud vnitrostátní ústavní soud rozhodl, že dotčená legislativní ustanovení jsou v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením, které stanoví přednost unijního práva, v tom smyslu, že tyto soudy jsou povinny vyhovět takovému rozsudku tohoto ústavního soudu.
- 62 V této souvislosti je třeba připomenout, že pravomoc učinit v samotném okamžiku uplatňování unijního práva vše, co je nezbytné k upuštění od použití vnitrostátní právní úpravy nebo praxe, která případně představuje překážku plné účinnosti norem unijního práva majících přímý účinek, je nedílnou součástí úlohy unijního soudu, která přísluší vnitrostátnímu soudu pověřenému uplatňováním těchto norem v rámci své pravomoci, takže výkon této pravomoci představuje záruku, která je vlastní nezávislosti soudů vyplývající z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 257).
- 63 S požadavky vlastními samotné povaze unijního práva by tedy byla neslučitelná jakákoli vnitrostátní právní úprava nebo praxe, která by vedla ke snížení účinnosti unijního práva v důsledku skutečnosti, že by soudu příslušnému k uplatňování tohoto práva byla upřena pravomoc učinit v samotném okamžiku jeho uplatnění vše, co je nezbytné k vyloučení použití vnitrostátního ustanovení nebo praxe, jež případně představuje překážku plné účinnosti unijních norem majících přímý účinek (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 9. března 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, bod 22, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 258). Tak by tomu bylo, pokud by v případě rozporu mezi ustanovením unijního práva a vnitrostátním zákonem bylo vyřešení tohoto rozporu vyhrazeno jinému orgánu, než je soud povoláný k zajišťování uplatňování unijního práva, nadanému vlastní posuzovací pravomocí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 9. března 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, bod 23, a ze dne 22. června 2010, Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 44).
- 64 Kromě toho je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury má mechanismus předkládání předběžných otázek upravený článkem 267 SFEU za cíl zajistit unijnímu právu za všech okolností ve všech členských státech stejný účinek, a bránit tak rozdílnému výkladu tohoto práva, které mají vnitrostátní soudy použít, a toto použití zajistit. Za tímto účelem nabízí uvedený článek vnitrostátnímu soudu prostředek k odstranění obtíží, které by mohl vyvolávat požadavek, že unijnímu právu musí být přiznán jeho plný účinek v rámci soudních systémů členských států. Vnitrostátní soudy mají tedy nejširší možnost, či dokonce povinnost obrátit se na Soudní dvůr, pokud mají za to, že věc, kterou projednávají, vyvolává otázky vyžadující výklad nebo posouzení platnosti ustanovení unijního práva, o nichž musí rozhodnout [rozsudek ze dne 16. prosince 2021, AB a další (Zrušení amnestie), C-203/20, EU:C:2021:1016, bod 49 a citovaná judikatura].
- 65 Účinnost spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené mechanismem řízení o předběžné otázce, a tedy i účinnost unijního práva by tudíž byla ohrožena, kdyby výsledek rozhodnutí o námitce protiústavnosti před ústavním soudem členského státu mohl odradit vnitrostátní soud, který projednává spor, jenž se řídí unijním právem, od využití možnosti, případně od splnění povinnosti vyplývající z článku 267 SFEU, předložit Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu nebo platnosti unijního práva, aby mu bylo umožněno rozhodnout, zda je s ním vnitrostátní norma slučitelná, či nikoli [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 22. června 2010, Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 45; ze dne 5. července 2016, Ogňanov, C-614/14, EU:C:2016:514, bod 25, a ze dne 23. listopadu 2021, IS (Protiprávnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce), C-564/19, EU:C:2021:949, bod 73].

- 66 V případě, že ústavní soud členského státu rozhodl, že právní předpisy jsou v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením, které stanoví přednost unijního práva, by přitom takové vnitrostátní pravidlo nebo praxe, jež jsou popsány v bodě 61 tohoto rozsudku, bránily plné účinnosti dotčených norem unijního práva, neboť by bránily obecnému soudu, který má zajistit použití unijního práva, aby sám posoudil slučitelnost těchto právních předpisů s unijním právem.
- 67 Použití takového vnitrostátního pravidla nebo praxe by rovněž ohrozilo účinnost spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené mechanismem řízení o předběžné otázce tím, že by odradilo obecný soud, který má rozhodnout spor, od podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru, a to za účelem dosažení souladu s rozhodnutími ústavního soudu dotyčného členského státu.
- 68 Závěry uvedené v předchozích bodech platí tím spíše v takové situaci, jako je situace popsaná předkládajícím soudem, v níž rozsudek ústavního soudu dotyčného členského státu odmítá vyhovět rozsudku Soudního dvora vydanému v řízení o předběžné otázce, a to zejména s poukazem na ústavní identitu dotyčného členského státu a na úvahu, že Soudní dvůr překročil svou pravomoc.
- 69 V tomto ohledu je zajisté třeba uvést, že Soudní dvůr může být na základě čl. 4 odst. 2 SEU vyzván, aby ověřil, zda povinnost vyplývající z unijního práva neporušuje národní identitu členského státu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 17. července 2014, *Torresi*, C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 58, a ze dne 5. června 2018, *Coman a další*, C-673/16, EU:C:2018:385, bod 46).
- 70 Naproti tomu předmětem ani účinkem tohoto ustanovení není povolit ústavnímu soudu členského státu, aby v rozporu s povinnostmi vyplývajícími zejména z čl. 4 odst. 2 a 3, jakož i z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, které jsou mu uloženy, vyloučil použití normy unijního práva z důvodu, že tato norma porušuje národní identitu dotyčného členského státu, jak ji definuje vnitrostátní ústavní soud.
- 71 Má-li ústavní soud členského státu za to, že ustanovení sekundárního unijního práva, jak je vykládáno Soudním dvorem, je v rozporu s povinností ctít národní identitu tohoto členského státu, musí tento ústavní soud přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU k posouzení platnosti tohoto ustanovení ve světle čl. 4 odst. 2 SEU, jelikož pouze Soudní dvůr má pravomoc konstatovat neplatnost unijního aktu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 22. října 1987, *Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452, bod 20, a ze dne 3. října 2013, *Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Parlament a Rada*, C-583/11 P, EU:C:2013:625, bod 96).
- 72 Dále vzhledem tomu, že – jak bylo připomenuto v bodě 52 tohoto rozsudku – má Soudní dvůr výlučnou pravomoc k podání konečného výkladu unijního práva, nemůže ústavní soud členského státu na základě vlastního výkladu ustanovení unijního práva, včetně článku 267 SFEU, platně rozhodnout, že Soudní dvůr vydal rozsudek překračující sféru jeho pravomoci, a odmítnout tak vyhovět rozsudku, jež Soudní dvůr vydal v řízení o předběžné otázce.
- 73 V této souvislosti je třeba zdůraznit, že řízení upravené v článku 267 SFEU, které je stěžejním bodem soudního systému zavedeného Smlouvami, nastoluje dialog mezi jednotlivými soudy, konkrétně mezi Soudním dvorem a soudy členských států, jehož cílem je zajistit jednotný výklad unijního práva, a umožňuje tak zaručit jeho soudržnost, plný účinek a autonomii a v konečném důsledku i specifický charakter práva zavedeného Smlouvami [v tomto smyslu viz posudek 2/13

(Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 176, a rozsudek ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 27].

- 74 Rozsudek vydaný v tomto řízení je, pokud jde o výklad unijního práva, pro vnitrostátní soud závazný při řešení sporu, který mu byl předložen (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 3. února 1977, Benedetti, 52/76, EU:C:1977:16, bod 26), a ze dne 11. prosince 2018, Weiss a další, C-493/17, EU:C:2018:1000, bod 19).
- 75 Vnitrostátní soud, který využil možnosti, kterou mu přiznává čl. 267 druhý pododstavec SFEU, tedy případně musí odmítnout posouzení soudu vyššího stupně, pokud má s ohledem na výklad podaný Soudním dvorem za to, že tato posouzení nejsou v souladu s unijním právem, a v případě potřeby upustit od použití vnitrostátního pravidla, které mu ukládá povinnost řídit se rozhodnutími tohoto vyššího soudu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. října 2010, Elčinov, C-173/09, EU:C:2010:581, body 30 a 31).
- 76 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že se toto řešení použije i v případě, kdy je obecný soud na základě vnitrostátní procesní normy vázán rozhodnutím vnitrostátního ústavního soudu, o kterém má za to, že je v rozporu s unijním právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. ledna 2013, Križan a další, C-416/10, EU:C:2013:8, bod 71).
- 77 Dále vzhledem k tomu, že výklad pravidla unijního práva, který Soudní dvůr podává při výkonu pravomoci, která je mu svěřena článkem 267 SFEU, vyjasňuje a v případě potřeby upřesňuje význam a působnost tohoto pravidla tak, jak musí nebo mělo být chápáno a uplatňováno od okamžiku jeho vstupu v platnost [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. března 1980, Denkavit italiana, 61/79, EU:C:1980:100, bod 16, a ze dne 18. listopadu 2021, État belge (Výcvik pilotů), C-413/20, EU:C:2021:938, bod 53], je třeba mít za to, že obecný soud je povinen za účelem zajištění plné účinnosti pravidel unijního práva nepoužít ve sporu, který mu byl předložen, posouzení vnitrostátního ústavního soudu, který odmítá vyhovět rozsudku vydanému Soudním dvorem v řízení o předběžné otázce, i když základem uvedeného rozsudku není žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná tímto obecným soudem v souvislosti s tímto sporem.
- 78 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 a čl. 4 odst. 2 a 3 SEU, s článkem 267 SFEU a zásadou přednosti unijního práva musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která znamená, že obecné soudy členského státu nejsou oprávněny posuzovat, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, o níž ústavní soud tohoto členského státu rozhodl, že je v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením, které ukládá povinnost dodržovat zásadu přednosti unijního práva.

K druhé a třetí otázce

- 79 Podstatou druhé a třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 SEU a článkem 47 Listiny vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která umožňuje založit kárnou odpovědnost vnitrostátního soudce z důvodu, že použil unijní právo, jak je vykládáno Soudním dvorem, a přitom se odchýlil od judikatury ústavního soudu dotyčného členského státu, která je neslučitelná se zásadou přednosti unijního práva.

- 80 Úvodem je třeba připomenout, že článek 47 Listiny se jako takový na věc v původním řízení nepoužije, jak bylo uvedeno v bodě 36 tohoto rozsudku.
- 81 Jak bylo připomenuto v bodě 41 tohoto rozsudku, čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU vyžaduje, aby byla zachována nezávislost a nestrannost orgánů, které mohou rozhodovat o otázkách souvisejících s uplatňováním nebo výkladem unijního práva.
- 82 Tyto záruky nezávislosti a nestrannosti požadované unijním právem předpokládají existenci pravidel umožňujících rozptýlit jakékoli legitimní pochybnosti jednotlivců o neovlivnitelnosti dotyčných orgánů ve vztahu k vnějším skutečnostem a jejich neutralitě ve vztahu k vzájemně se střetávajícím zájmům (rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 225 a citovaná judikatura).
- 83 Pokud jde konkrétně o kárnou odpovědnost, které mohou být na základě dotčené právní úpravy vystaveni soudci obecných soudů v případě nerespektování rozhodnutí vnitrostátního ústavního soudu, je pravda, že zachování nezávislosti soudů nemůže mít mimo jiné za následek úplné vyloučení možnosti, že v určitých zcela výjimečných případech může být založena kárná odpovědnost soudce z důvodu jím přijatých soudních rozhodnutí. Takový požadavek nezávislosti totiž zjevně nemá za cíl aprobovat případná závažná a naprosto neomluvitelná jednání soudců, která by spočívala například v porušení pravidel vnitrostátního a unijního práva, jejichž dodržování mají zajišťovat, kterého by se dopustili úmyslně a se zlým úmyslem nebo v důsledku zvláště závažné a hrubé nedbalosti, nebo v uchýlení se ke svévoli či odepření spravedlnosti, mají-li jakožto nositelé rozhodovací funkce soudit spory, které jim jednotlivci předkládají [rozsudky ze dne 15. července 2021, Komise v. Polsko (Kárný režim soudců), C-791/19, EU:C:2021:596, bod 137, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 238].
- 84 Avšak za účelem zachování nezávislosti soudů a zabránění tomu, aby kárný režim mohl být odkloněn od svého legitimního cíle a využit za účelem politické kontroly nad soudními rozhodnutími nebo nátlaku na soudce, se jeví jako zásadní, aby skutečnost, že soudní rozhodnutí obsahuje případné pochybení ve výkladu a uplatňování pravidel vnitrostátního a unijního práva nebo v posouzení skutkových okolností a hodnocení důkazů, nemohla sama o sobě vést ke vzniku kárné odpovědnosti dotyčného soudce [rozsudky ze dne 15. července 2021, Komise v. Polsko (Kárný režim soudců), C-791/19, EU:C:2021:596, bod 138, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 239].
- 85 Kromě toho skutečnost, že tito soudci nebudou vystaveni kárným řízením nebo sankcím z důvodu, že využili možnosti obrátit se na Soudní dvůr na základě článku 267 SFEU, která spadá do jejich výlučné pravomoci, představuje záruku, která je vlastní nezávislosti vnitrostátních soudů (rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 227 a citovaná judikatura).
- 86 Je tedy nezbytné, aby založení kárné odpovědnosti soudce z důvodu soudního rozhodnutí bylo omezeno na zcela výjimečné případy, jako jsou případy uvedené v bodě 83 tohoto rozsudku, a bylo v tomto ohledu vymezeno objektivními a ověřitelnými kritérii vycházejícími z požadavků na řádný výkon spravedlnosti, jakož i zárukami, které mají zamezit jakémukoli riziku vnějších tlaků na obsah soudních rozhodnutí, a umožňují tak rozptýlit jakékoli legitimní pochybnosti jednotlivců o neovlivnitelnosti dotyčných soudců a o jejich neutralitě ve vztahu k vzájemně se

střetávajícím zájmům [rozsudky ze dne 15. července 2021, Komise v. Polsko (Kárný režim soudců), C-791/19, EU:C:2021:596, bod 139, a ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 240].

- 87 Z toho plyne, že článek 2 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, podle které může kárná odpovědnost vnitrostátního soudce vzniknout z důvodu jakéhokoli nerespektování rozhodnutí vnitrostátního ústavního soudu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 242).
- 88 S ohledem na odpověď na první otázku by zásah do nezávislosti vnitrostátních soudců, který s sebou nese taková vnitrostátní právní úprava nebo praxe, byl rovněž neslučitelný se zásadou rovnosti mezi členskými státy a zásadou loajální spolupráce mezi Unií a členskými státy, uznanými článkem 4 odst. 2 a 3 SEU ve spojení s článkem 267 SFEU, jakož i se zásadou přednosti unijního práva, pokud je vznik kárné odpovědnosti vnitrostátního soudce odůvodněn okolností, že tento soudce nepoužil rozhodnutí ústavního soudu dotyčného členského státu, kterým ústavní soud nevyhověl rozsudku vydanému Soudním dvorem v řízení o předběžné otázce.
- 89 Tento výklad je nutný tím spíše, že takový vznik kárné odpovědnosti vnitrostátního soudce může mít za následek ještě větší porušení požadavků unijního práva ze strany vnitrostátní právní úpravy, která znamená, že obecné soudy členského státu nejsou oprávněny posuzovat, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, o níž ústavní soud tohoto členského státu, který odmítl vyhovět rozsudku vydanému Soudním dvorem v řízení o předběžné otázce, rozhodl, že je v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením, které stanoví přednost unijního práva (obdobně viz rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 259).
- 90 Kromě toho, i když rumunská vláda na jednání uvedla, že na základě vnitrostátní právní úpravy, ke které se váže druhá a třetí otázka, nebyla uložena žádná sankce, je třeba připomenout, že již samotná perspektiva zahájení kárného řízení je jako taková s to vyvíjet nátlak na ty, kteří mají rozhodovat (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 199).
- 91 Z informací uvedených v předkládacím rozhodnutí přitom nevyplývá, že by odpovědnost soudců obecných vnitrostátních soudů za nerespektování rozhodnutí Curtea Constituțională (Ústavní soud), stanovená v čl. 99 písm. š) zákona č. 303/2004, podléhala podmínkám, které umožňují zaručit, že bude omezena na zcela výjimečné případy uvedené v bodě 83 tohoto rozsudku, jak to vyžaduje čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, jak bylo připomenuto v bodech 84 a 86 tohoto rozsudku.
- 92 Je třeba ostatně uvést, že Soudní dvůr již v bodě 241 rozsudku ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034), mohl konstatovat, že z žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce ve věcech, v nichž byl vydán uvedený rozsudek, nevyplývalo, že by tato odpovědnost byla omezena jen na takové případy.
- 93 Vzhledem ke všem výše uvedeným úvahám je třeba na druhou a třetí otázku odpovědět tak, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 a čl. 4 odst. 2 a 3 SEU, s článkem 267 SFEU a zásadou přednosti unijního práva musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která umožňuje založit kárnou odpovědnost

vnitrostátního soudce z důvodu, že použil unijní právo, jak je vykládáno Soudním dvorem, a přitom se odchýlil od judikatury ústavního soudu dotyčného členského státu, která je neslučitelná se zásadou přednosti unijního práva.

K nákladům řízení

- 94 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 a čl. 4 odst. 2 a 3 SEU, s článkem 267 SFEU a zásadou přednosti unijního práva musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která znamená, že obecné soudy členského státu nejsou oprávněny posuzovat, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, o níž ústavní soud tohoto členského státu rozhodl, že je v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením, které ukládá povinnost dodržovat zásadu přednosti unijního práva.
- 2) Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 a čl. 4 odst. 2 a 3 SEU, s článkem 267 SFEU a zásadou přednosti unijního práva musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která umožňuje založit kárnou odpovědnost vnitrostátního soudce z důvodu, že použil unijní právo, jak je vykládáno Soudním dvorem, a přitom se odchýlil od judikatury ústavního soudu dotyčného členského státu, která je neslučitelná se zásadou přednosti unijního práva.

Podpisy